

**Становище относно Проект на Закон
за бюджета на държавното обществено
осигуряване за 2020 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	2
Основни параметри	2
Основни политики.....	3
Изводи	7
Заключение	7

Въведение

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на разпоредбите в чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за фискален съвет и автоматични корективни механизми (ЗФСАКМ), който изисква от Фискалния съвет на България да изготвя мотивирано становище и препоръки по законопроекта за бюджета на държавното обществено осигуряване, в рамките на процедурата по съгласуване на проекти и актове за разглеждане на заседание на Министерски съвет. Съветът изготвя мотивирани становища и препоръки относно всички стратегически документи, относими към спазването на числовите фискални правила.

В изпълнение на своите задължения Фискалният съвет подготви настоящото становище, което включва анализ, оценка и препоръки по Проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020г., изготвен от Националния осигурителен институт (НОИ).

Основни параметри

Планираните основни параметри на бюджета на ДОО за 2020г., както и изменението им от 2015г. насам са показани в таблицата по-долу:

Табл.1 Основни параметри по години

Параметър\Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2019
Среден осигурителен доход	726	770	821	890	968	1063	+9,8%
Мин. Од самоосигуряващи се лица	420	420	460	510	560	610	+8,9%
Максимален осигурителен доход	2600	2600	2600	2 600	3 000	3 000	-
Среден размер на всички пенсии	320	331,6	345,5	364	386	412,28	+6,81%
Минимална работна заплата	360	420	460	510	560	610	+8,9%
Средногодишен брой пенсионери (хил. души)	2178,9	2185,2	2169,2	2162,9	2154,8	2137,8	-0,79%
Средногодишен брой осигурени лица (хил. души)	2753,8	2763,3	2779,8	2790,2	2792,2	2796,3	0,15%

Източник: ФС по данни на НОИ

Планира се увеличение на средният осигурителен доход с 9,8% в номинално изражение поради ръста на минималната работна заплата, ръста на минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се лица до нивото на МРЗ, както и ръста на минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители от 400 лв. до 610 лв.

Налице е запазване нивото на максималния осигурителен доход, докато

минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се лица през 2020г. ще се увеличи с 8,9% в сравнение с предишната година, както е ръстът и на минималната работна заплата.

Средногодишният брой осигурени лица през 2020 г. ще бъде с 0,15% повече от 2019 г., докато средногодишният брой на пенсионерите в страната ще намалее с 0,8%.

Основни политики

2.1 Политики по приходите

- Общият размер на приходите от осигурителни вноски и предоставяните трансфери от държавния бюджет за покриване на недостига от средства за осигурителната система за 2020 г. е в размер на **12 455,7 млн. лв.** С тях се осигурява увеличение на приходната част спрямо 2019г. – при планирано изпълнение от **11 759,7** млн. лв. увеличението е от 6 на сто.
- Предвижда се приходите от осигурителни вноски (без трансферите) да бъдат в размер на **8 055 млн. лв.** Увеличението спрямо планираното за 2019 г. – **7 473 млн.лв.**, е **582** млн. лв. или 7 на сто. То се постига в резултат на предвиденото значително увеличение на средния осигурителен доход / 9,8 на сто/, при запазен брой на осигурените лица. Освен това се предвиждат допълнителни приходи от увеличение на заплатите в бюджетния сектор и нарастване на минималната работна заплата.
- Разчетен е трансфер от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства за осигурителната система в размер на **4 134** млн. лв.

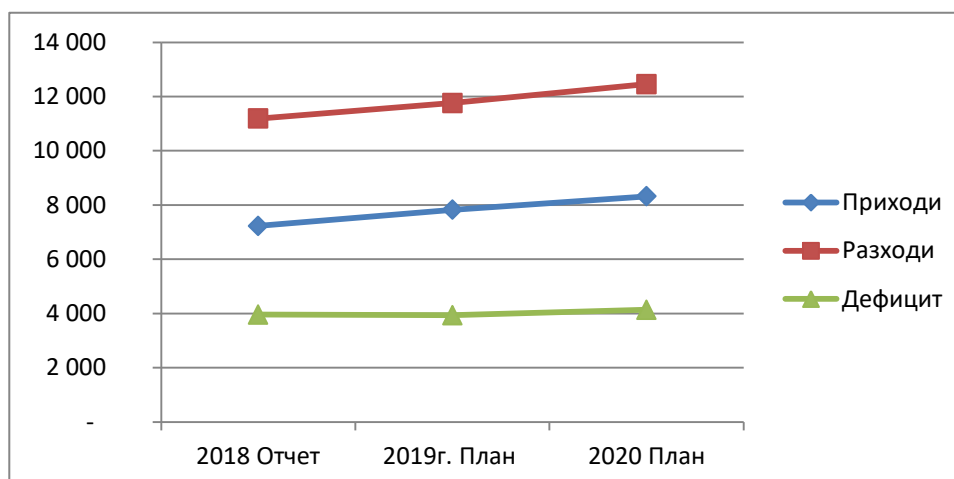
Динамиката на общият размер на приходите от осигурителни вноски и получените трансфери за покриване на недостига от средства за периода 2018 – 2020 г. е следната:

Табл. 2 Приходи, разходи и дефицит по години

Показатели (хил.лв.)	2018г. Отчет	2019 г. ЗБДОО	2020 г. ЗБДОО	Изменение спрямо 2019 г. (%)
ПРИХОДИ	7 227 609	7 825 627	8 321 423	+6,34%
РАЗХОДИ	11 186 897	11 759 728	12 455 690	+5,92%
ДЕФИЦИТ	3 959 289	3 934 101	4 134 267	+5,1%
ДЕФИЦИТ/БВП	3,82%	3,32%	3,26%	-0,06 пр.п

Източник: ФС по данни на НОИ

Фиг. 1. Приходи, разходи и дефицит по години, млн. лв.

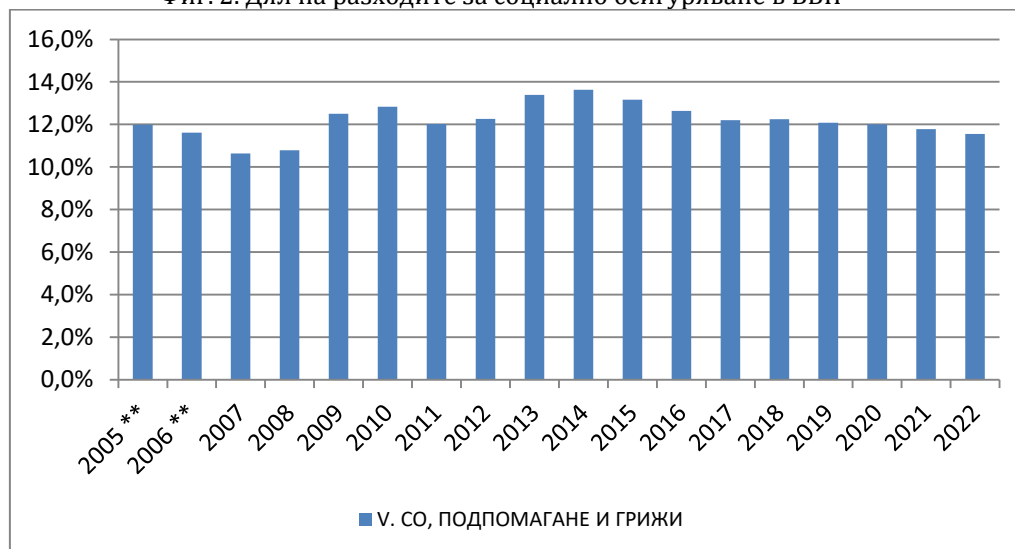

Източник: ФС по данни на НОИ

Данните в таблица 2 и диаграма 1 показват, че продължава установената трайна тенденция за дофинансиране на социалната осигурителната от държавния бюджет. Като дял от БВП се наблюдава **намаляване на дефицита на системата и съответно на размера на трансфера** от държавния бюджет за покриването му. В проектобюджета дефицитът се увеличава с около 5%, спрямо заложения през 2019 г.

Консолидираните разходи по функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ в КФП намаляват като дял от БВП от 2014г. насам. За 2020г. те са 12% и се очаква да намаляват през 2021 и 2022г.

Фиг. 2. Дял на разходите за социално осигуряване в БВП

Източник: ФС по данни на НОИ

2.2 Политика на разходите

Разходите на социално-осигурителната система за 2020г. възлизат на 12 455 690 хил.лв., което е с близо 700 млн.лв. повече от 2019г. Като дял от БВП те намаляват от 9,9% до 9,8%.

Планираните разходи общо за пенсии за 2020 г. са **10 576,6 млн. лв.** спрямо **9 988,2 млн. лв.** за 2019г., т.е. с 5,9% повече. За настоящата година очакванията са за 140 млн. лв. по-малко разходи за пенсии, т.е. вероятно ще се отчете неизпълнение на разходите за пенсии. Ръстът на пенсионните разходи се обуславя от номиналното увеличение на размера на пенсиите, тъй като броят на пенсионерите се очаква да намалее с 0,8% в резултат на увеличаването на изискуемата възраст. Динамиката на разходите за пенсии по години е показана в таблица 3.

Табл. 3 Разходи за пенсии по години, млн. лв.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2015
разходи за пенсии	8 381,20	8 680,00	8 975,8	9 454,40	9 988,2	9 847,5	1,175

Източник: ФС по данни на НОИ

Политиките по разходите включват следните промени:

- Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2020г. се предвижда да достигне **412,28** лв. при планиран среден размер за 2019 г. – **386,3** лв. т.е. нарастване с 6,8 на сто. Увеличението на средния размер е в резултат на политиката за индексирание на пенсиите в размер на 6,7 на сто. При очаквана инфлация в размер на 2,1% реалното увеличение на пенсионните доходи ще възлезе на 5,8%.
- Въпреки тези положителни тенденции, сериозни промени настъпват в структурата на получаваните пенсии по техния размер.
- Намалява очаквания брутен коефициент на заместване на дохода за 2020 г. – от 39,9 на сто до 38,8 на сто, а нетният коефициент се очаква да бъде 50 на сто (при 51,4 на сто за 2019г.).

През последните години се запазва тенденцията на намаляване на дела на общите разходи за пенсии спрямо БВП. Разходът за пенсии през 2020 г. се очаква да бъде около 8,34 на сто от БВП при 9,2 за 2015г.

Продължава негативната тенденция за увеличаване на средствата, които се изплащат за обезщетения за временна неработоспособност. Предвижда се те да достигнат 632,8 млн.лв. за сметка на ДОО за 2020г., като се увеличат спрямо предната година с 11 на сто (табл. 4). В тези средства не се включват средствата, които изплащат работодателите за първите 3 дни.

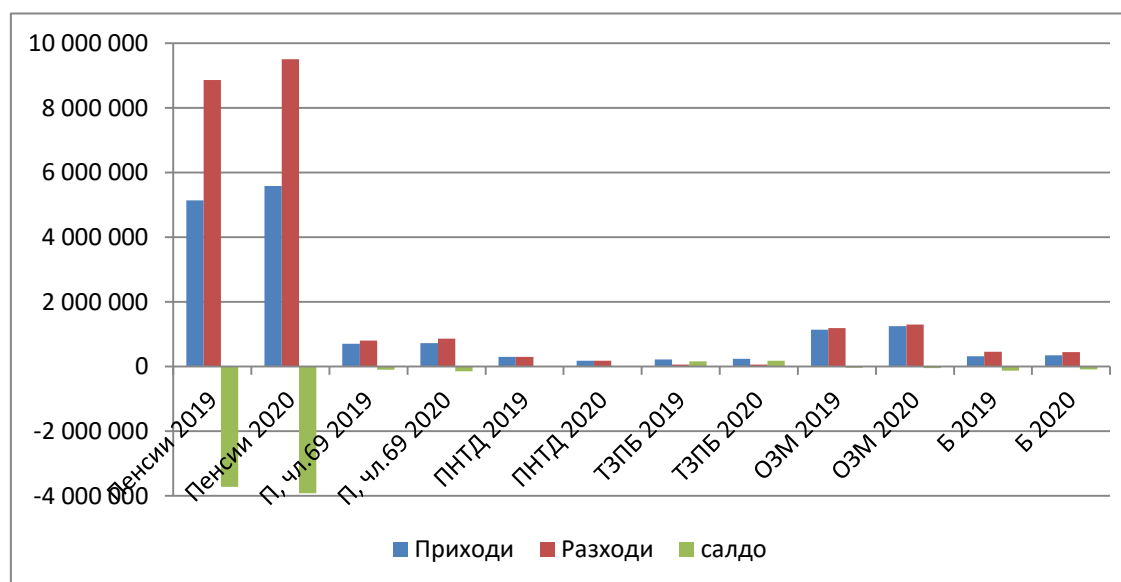
Табл. 4 Изплатени суми от НОИ

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2015
изплатени суми, лв.	390 822 122	445 920 019	486 175 066	536 840 000	570 500 000	632 800 000	61,92%

Източник: ФС по данни на НОИ

За 2020 г. се предвиждат обезщетения за 18 234,1 хил. дни, при 14 549,6 хил. дни за 2019г.(с 25% повече). Не става ясно какво обуславя такъв огромен ръст в дните, за които ще се изплащат обезщетения. Същевременно необходимите средства от НОИ за изплащане на обезщетения се увеличават с 63 млн. лв. или с 11%.

По отделните фондове на ДОО изменението в параметрите е показано на фигурата по-долу:

Фиг. 3. Приходи, разходи и салда по фондове за 2019 и 2020г.

Източник: ФС по данни на НОИ

Повече от $\frac{3}{4}$ от консолидираните разходи на ДОО са по Фонд „Пенсии“. Традиционно балансът по този фонд е отрицателен, но през 2020г. се очаква дефицитът да се задълбочи с близо 200 млн. лв. (с 5% повече от дефицита за 2019г.). С 40% намаляват разходите за Фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“.

Минимално намаление (2,5%) е заложено и при разходите за фонд „Безработица“, но поради по-големия очакван ръст на приходите по него (с 9%), дефицитът намалява с 30%. Тези прогнози са в унисон с очакванията за намаляване на коефициента на безработица до 4,1%.

Със 109 млн. лв. или с 9% се увеличават разходите по фонд „Общо заболяване и майчинство“ през 2020г, като с почти същия темп се увеличават и приходите.

Бюджетът на НОИ точно балансира салдата по останалите фондове на ДОО, в резултат на което консолидираният бюджет на ДОО е балансиран за 2020г. Поддържането на балансиран бюджет на социалното осигуряване е възможно благодарение на трансфера от държавния бюджет за покриване на недостига. Този трансфер за 2020г. се увеличава с 5% и достига до 4 134 267 хил.лв., което е 3,26% от БВП. Трансферът покрива 1/3 от разходите на социално-осигурителната система.

Изводи

- Бюджетът на ДОО за 2020г. е балансиран.
- Приходите и разходите се увеличават с около 6%, като приходите растат с малко по-бърз темп от разходите.
- Приходите покриват 2/3 от разходите, а останалите разходи се финансират с трансфер от държавния бюджет.
- Трансферът за покриване на недостига се увеличава с 5% за 2020г. спрямо планирания трансфер в ЗБДОО за 2019г.
- Намалява делът на общите разходи за пенсии в БВП (до 8,34% за 2020г.).
- Продължава негативната тенденция за увеличаване на средствата, които се изплащат за обезщетения за временна неработоспособност.

Заклучение

Фискалният съвет изразява своето положително становище относно Проекта на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване и одобрява предложените мерки и политики.

Предложеният проект е реалистичен и покрива всички критерии за стабилност в общественото осигуряване за 2020 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФИСКАЛНИЯ СЪВЕТ:

ПРОФ. Д-Р БОРИС ГРОЗДАНОВ